

УДК 81'367.5: 81'367.623
DOI: 10.32342/2523-4463-2018-2-16-27

В.А. ТИМКОВА,
*кандидат філологічних наук, доцент,
завідувач кафедри української та іноземних мов
Вінницького національного аграрного університету*

СПІВВІДНОШЕННЯ СЕМАНТИЧНОЇ І ФОРМАЛЬНО-ГРАМАТИЧНОЇ СТРУКТУРИ РЕЧЕННЯ З ПРЕДИКАТАМИ ЯКОСТІ

У статті розглядається співвідношення семантичної і формально-граматичної структури речення з предикатами якості. Зазначено, що для опису семантичної і формально-граматичної структури речення використовувалася різна кількість ярусів. Тому двоскладне речення трактується як одиниця з багоярусною організацією: власне-семантичною, семантико-синтаксичною та формально-граматичною. Однак базовим є власне-семантичний ярус, бо з нього починається формування семантичної структури речення. В основі семантико-синтаксичної структури елементарного двоскладного речення лежить семантично елементарне речення, сформоване семантичною валентністю предиката якості. Семантико-синтаксичний ярус займає проміжне, центральне, місце між власне-семантичним та формально-граматичним ярусами.

Ключові слова: елементарне просте речення, двоскладне речення, структура речення, предикати якості, валентність, семантика прикметників.

В статье рассматривается соотношение семантической и формально-грамматической структуры предложения с предикатами качества. Указано, что для описания семантической и формально-грамматической структуры предложения использовалось различное количество ярусов. Поэтому следует трактовать двусоставное предложение как единицу с многоярусной организацией: собственно-семантической, семантико-синтаксической и формально-грамматической. Однако главным является собственно-семантический ярус, так как с него начинается формирование семантической структуры предложения. В основе семантико-синтаксической структуры элементарного двусоставного предложения лежит семантически элементарное предложение, которое сформировано семантической валентностью предиката качества. Семантико-синтаксический ярус занимает промежуточное, центральное, место между собственно-семантическим и формально-грамматическим ярусами.

Ключевые слова: элементарное простое предложение, двусоставное предложение, структура предложения, предикаты качества, валентность, семантика прилагательных.

Тривалий час лінгвісти розвивали різні ідеї теорії формально-граматичної структури речення. Про це свідчать праці В.Г. Адмоні, В.В. Бабайцевої, В.А. Белошапкової, В.А. Виноградова, І.Р. Вихованця, А.П. Грищенка, П.С. Дудика, В.І. Кононенка, П.О. Леканта, Т.П. Ломтева, О.С. Мельничука, І.І. Мещанінова, А.М. Мухіна, Г.Г. Почепцова, І.П. Распопова, А.Г. Руднева та ін. Крім того, основну увагу було зосереджено на реченнях дієслівного типу.

Сучасна українська лінгвістика також долучилася до дослідження проблеми предиката якості. У статті Н.В. Кавери [1] визначено місце предикатів якісного стану в їх значеннєвих класифікаціях, з'ясовано сутність семантики якісного стану, проаналізовано семантико-синтаксичну структуру речень із цими предикатами, охарактеризовано їхню морфологічну експлікацію. Олександр Межов [2] здійснив системне дослідження предикатів якості в семантично елементарних та неелементарних простих реченнях сучасної української літературної мови, виділивши семантичні різновиди предикатів якості та описавши їх морфологічні

засоби вираження. Наукова розвідка М.Я. Плющ [3] присвячена дослідженню відмінкових форм прикметника у предикативній функції, дослідницею з'ясовано особливості вживання форм називного й орудного відмінків у позиції предиката якості зі зв'язкою *бути* та іншими зв'язками, які деталізують модальні відтінки та часові параметри приписуваних предметам ознак і властивостей.

Мета статті – проблема співвідношення двох ярусів формально-граматичної та семантико-синтаксичної структури речення, що набула в сучасному синтаксисі особливої актуальності.

Першою спробою дослідити формально-граматичну структуру простого двоскладного речення у взаємозв'язку з його семантико-синтаксичною структурою в українському мовознавстві стала монографія Н.Л. Іваницької «Двоскладне речення в українській мові» [4]. Слід зауважити, що об'єктом дослідження в цій праці є граматично просте двоскладне речення безвідносно до того, чи виражає воно з погляду семантики одну пропозицію чи кілька. Це означає, що формально-граматичний ярус структури двоскладного речення пов'язується лише з одним ярусом їх семантичної структури – семантико-синтаксичним і зовсім не співвідноситься з глибинним, власне-семантичним ярусом. Структуру двоскладного речення Н.Л. Іваницька кваліфікує як двоаспектне явище, що являє собою ієрархізовану систему формально-граматичних компонентів з властивим їм власне-граматичним і семантико-синтаксичним змістом [4, с. 5]. Граматична структура двоскладного речення представлена як система компонентів, що виступають у відповідних субпозиціях і виділені на основі синтаксичних зв'язків у реченні. Семантичний компонент виявився у вивченні відношень між компонентами речення, загальної граматичної семантики основних моделей двоскладних речень, зумовлених категоріальними і субкатегоріальними властивостями частин мови в головних та центральній приприсудковій субпозиціях, а також часткових семантико-синтаксичних значень моделей, зумовлених лексико-семантичними властивостями слів, що типізують семантику компонентів і впливають на утворення семантико-синтаксичних варіантів моделей [4, с. 4–5]. У двох варіантах – формально-граматичному і семантико-синтаксичному – здійснено моделювання синтаксичної структури двоскладних речень дієслівного й недієслівного типів. У центрі опису їх структури і моделей перебуває мінімальна реченнева структура (модель речення), обсяг і межі якої встановлюються у процесі виділення в реченні його формально-граматичного центру (головних компонентів, обов'язкових компонентів припідметової і приприсудкової залежності) і їх ланцюгових рядів (обов'язкових вторинних компонентів) [4, с. 6].

Характерно, що для опису семантичної і формально-граматичної структури речення використовувалася різна кількість ярусів. Відомі мінімальні двоярусні концепції, в яких виділяється позначуваний різними термінами ярус значення (змісту) і ярус синтаксичного оформлення [5–8], і максимальні чотириярусні концепції [9; 10]. У пропонованій студії двоскладне речення вважається одиницею з багоярусною організацією. До аналізу залучено три яруси: власне-семантичний, семантико-синтаксичний та формально-граматичний. Базовим є власне-семантичний ярус, бо з нього починається формування семантичної структури речення. В основі семантико-синтаксичної структури елементарного двоскладного речення лежить семантично елементарне речення, сформоване семантичною валентністю предиката якості. Семантико-синтаксичний ярус займає проміжне, центральне, місце між власне-семантичним та формально-граматичним ярусами. Він показує, як логічна структура трансформується в семантичному плані в українській мові та як використовуються її можливості в реалізації семантичних функцій. Водночас його компоненти спрямовані у формально-граматичний ярус речення, в якому вони співвідносяться з відповідними формально-синтаксичними функціями членів речення. Саме в єдності цих трьох ярусів, компоненти яких перебувають у певних функціональних зв'язках і співвідношеннях, двоскладне речення постає як багатовимірна одиниця.

Для більшості речень з одновалентними предикатами якості характерний збіг їх власне-семантичної, семантико-синтаксичної та формально-граматичної структури, тобто симетричні відношення між трьома ярусами їх структури – власне-семантичним, семантико-синтаксичним та формально-граматичним. Такі речення є знаком однієї ситуації, відображеної одним предикатом якості і семантично пов'язаним з ним аргументом із значенням носія якісного стану. Цим семантемам у семантико-синтаксичному ярусі речень

відповідають предикатна синтаксема на позначення якісного стану і субстанціальна синтаксема з функцією суб'єкта якісної ознаки. У свою чергу, семантико-синтаксичні функції цих компонентів збігаються із формально-синтаксичними функціями членів речення, а саме: предикатна синтаксема із значенням якісної ознаки виконує функцію іменного складеного присудка, а субстанціальна синтаксема із значенням суб'єкта якісної ознаки – функцію підмета. Отже, семантично елементарне речення, утворене одновалентним предикатом якості, реалізує елементарне просте речення, формально-граматичну структуру якого формують тільки головні члени речення.

Проте не в усіх речень з одновалентними предикатами якості збігається семантична функція предикатного компонента з формально-синтаксичною функцією присудка. Їх співвідношення залежить від типу зв'язкового компонента. Семантичне і синтаксичне членування збігається в тих реченнях, в яких роль зв'язкового компонента іменного складеного присудка виконує дієслівна власне-зв'язка *бути*. Її семантичним корелятом є сема предикативності, яка синтаксичними модально-часовими категоріями переводить будь-який якісний прикметник із формально-граматичного класу прикметника до формально-граматичного класу дієслів. При цьому не змінюється семантична, предикатна, природа вихідного якісного прикметника. Змін зазнає лише його формально-синтаксична позиція в реченні, бо власне-зв'язка *бути* надає йому граматичних ознак дієслова (часу, способу тощо) [10, с. 54]. Пор.: Оксана *красива*; Оксана *була красива*; Оксана *буде красива*. Деякі дослідники в таких реченнях виділяють, крім зв'язкової і суто синтаксичної функції, ще й семантичну функцію власне-зв'язки *бути*, вважаючи її показником тотожності [11, с. 62].

Семантичне і синтаксичне членування не збігається в тих реченнях, в яких роль зв'язкового компонента іменного складеного присудка виконують дієслівні невластиві зв'язки *ставати* (*стати*), *робитися* (*зробитися*), *залишатися* (*залишитися*), *лишатися* (*лишитися*), *зоставатися* (*зостатися*), *видаватися* (*видатися*), *вважатися*, *бувати* та ін. Це зумовлено тим, що вони, пов'язуючи предикативний прикметник з підметом і виражаючи відповідні модально-часові значення, виконують семантичну функцію, суть якої полягає в модифікації ознаки, вираженої предикативним прикметником в основній частині іменного складеного присудка. Одні невластиві зв'язки (*ставати* – *стати*, *робитися* – *зробитися*) вказують на становлення якісної ознаки (пор.: Небо *стає голубим*; Листя *стало жовтим*; Хліб *робиться черствим*; Вода *зробилася холодною*), інші (*залишатися* – *залишитися*, *лишатися*, *зоставатися* – *зостатися*) – на збереження ознаки її носієм (пор.: Жінка *залишилася доброю*; Дитина *лишилася живою*; Молоко *зосталося цілим*), треті – на певне сприйняття якісної ознаки (пор.: Тканина *видається легкою*), четверті – на загальноовизнану оцінку (пор.: Школа *вважається хорошою*; Будинок *вважається зразковим*), п'яті – на непостійний чи нехарактерний вияв ознаки її носієм (пор.: Жінки *бувають високими*; Цукерки *бувають твердими*). Цілком очевидно, що в семантичній структурі цих речень зв'язкова функція дієслівних невластиві зв'язок невіддільна від предикатної, проте остання є додатковою, а не основною, бо семантичний центр формує предикат якості. Саме ця додаткова предикатна функція відрізняє семантичну двокомпонентність від синтаксичної двокомпонентності речень з такими синкретичними зв'язковими елементами, тобто породжує часткову відмінність між їх семантичним і синтаксичним членуванням.

Речення з двовалентними предикатами якості на відміну від речень з одновалентними предикатами якості характеризуються асиметрією співвідношень їх семантичної і формально-граматичної структури. Симетричні відношення між цими ярусами властиві порівняно невеликій частині таких речень. Вони мають місце тоді, коли збігається кількісний і якісний склад компонентів трьох ярусів структури речень, тобто коли трьома компонентами власне-семантичної структури відповідають три компоненти семантико-синтаксичної та формально-граматичної структури і між цими компонентами наявний однозначний функціональний зв'язок. Встановлення симетричних відношень між компонентами трьох ярусів структури речень залежить від типу зв'язків іменного складеного присудка та семантичного різновиду двовалентних предикативних прикметників, що виконують роль його основної частини. Вони реальні тільки в тих реченнях, в яких роль зв'язкового компонента іменного складеного присудка виконує дієслівна власне-зв'язка *бути*, а в позиції його

основної частини виступають предикативні прикметники із значенням схожості, подібності або несхожості, відмінності. У позиції підмета таких речень вживається іменник або займенник, що представляє субстанціальну синтаксему із значенням суб'єкта якісної ознаки, яка співвідноситься із семантемою носія якісної ознаки. У позиції приприсудкового другорядного члена (додатка) з об'єктним значенням виступає іменник або займенник, що реалізує субстанціальну об'єктну синтаксему, яка вказує на об'єкт порівняння і, у свою чергу, відповідає семантемі з функцією об'єкта, пор.: *Дочка схожа на батька; Квітка подібна до дзвіночка; Він не схожий на нас; Дівчинка однакова з хлопчиком; Ми не однакові з тобою; Овес відмінний від ячменю.*

Асиметрія співвідношень семантичної і формально-граматичної структури речень з двовалентними предикатами якості виявляється не в кількісному складі компонентів цих ярусів, а у відсутності однозначного зв'язку між семантичними функціями тих чи інших компонентів власне-семантичної структури, семантико-синтаксичними функціями співвідносних з ними синтаксем та формально-синтаксичними функціями цих компонентів. Характерно, що семантичній трикомпонентності відповідає синтаксична трикомпонентність, а розбіжності у функціональному зв'язку мають як предикатні, так і непередикатні компоненти. Характер цих розбіжностей залежить від різних чинників, але основними є семантика предикативних прикметників і тип дієслівної зв'язки іменного складеного присудка. На рівні предикатного компонента спостерігається два види розбіжностей. Перший має місце в реченнях з дієслівними невластивими зв'язками, що пов'язують предмет з двовалентними предикативними прикметниками безвідносної міри якості, які вживаються із залежними іменниками на позначення об'єкта порівняння. Суть його полягає в нашаруванні на зв'язкову функцію невластиві зв'язок додаткової предикатної функції, що спричиняється до часткових відмінностей між компонентом із семантичною функцією предиката якості і головним членом речення із формально-граматичною функцією іменного складеного присудка, пор.: *Дочка стає схожою на батька; Шкіра робиться подібною до серветки; Волосся видається подібним до шовку; Син здається однаковим з батьком; Він лишився відмінним від ровесників; Робітники стали гідними свого наставника.* Другий вид розбіжностей демонструють речення з двовалентними предикатами якості, вираженими прикметниками вищого і найвищого ступенів порівняння, що поєднуються у складі іменного складеного присудка з дієслівною власне-зв'язкою *бути*. Їх предикатна синтаксема із значенням якісної ознаки не збігається повністю з відповідною предикатною семантемою, бо остання має у власне-семантичній структурі речення предикатно-предикатну основу, тобто становить поєднання основного предиката із значенням якості й супровідного кількісного предиката, пор.: *Крохмаль біліший за цукор; Дуб товщий за березу; Явір стрункіший за березу; Пісок світліший від глини; Марійка найвеселіша серед дівчат; Богдан наймолодший з-поміж них; Тарас найвищий між ними; Карпенко найдужчий з усіх.*

Обидва види розбіжностей можуть виявлятися одночасно. Це буває в тих реченнях, іменний складений присудок яких виражений дієслівною невластиві зв'язкою і прикметником вищого або найвищого ступеня порівняння, пор.: *Брат став чорнішим за сестру; Вода зробилася холоднішою за пісок; Небо здавалося ситнішим за воду; Жінка видавалася молодшою від чоловіка; Дідусь лишився бадьорішим від бабусі.*

Відмінності в кореляціях функцій непередикатних компонентів так само залежать від семантики двовалентних предикатів якості. Вони мають місце в реченнях, предикативний прикметник яких своєю семантикою зумовлює об'єкт обмеження, виражений іменником на позначення особи, напр.: *Петро любий Наталці; Діти милі батькам; Син дорогий батькові; П'яниця осоружний жінці; Ледар ненависний трудареві; Текст зрозумілий студентів; Гроші потрібні людині; Дорога знайома пасажиром; Артист відомий глядачам; Роман доступний школяреві.* У таких реченнях порушення кореляцій властиве обом непередикатним компонентам. Так, субстанціальна синтаксема із значенням об'єкта обмеження у власне-семантичній структурі речення співвідноситься з аргументною семантемою експерієнсива, тобто із непередикатним іменником, який визначає носія певного психічного або фізіологічного стану, а у формально-граматичній структурі речення її реалізує іменник у формі давального відмінка чи родового з прийменником *для*, що виконує формально-

синтаксичну функцію приписудкового другорядного члена (додатка). Як відомо, первинною формою вираження діяча та носія психічного, фізіологічного і фізичного стану в українській мові є називний відмінок іменників, інші відмінкові форми з цими семантичними функціями ґрунтуються на формі називного відмінка і є переважно результатом трансформації вихідної конструкції з називним відмінком [Гак, 1969: 43], пор.: Петро любить *Наталці* ← *Наталка* любить Петра; Син дорогий *батькові* ← *Батько* дорожить сином; Ледар ненависний *трудоареві* ← *Трудар* ненавидить ледаря; Текст зрозумілий *студентові* ← *Студент* розуміє текст; Гроші потрібні для *людини* ← *Людина* потребує грошей.

Друга субстанціальна синтаксема таких речень виконує семантико-синтаксичну функцію суб'єкта якості, але у власне-семантичній структурі речення їй відповідає непередикатний аргумент із семантичною функцією об'єкта. До цього спричинилося те, що у функції суб'єкта якісної ознаки можуть вживатися назви істот і неістот. У формально-граматичній структурі речення субстанціальна синтаксема із значенням суб'єкта якісної ознаки виступає в позиції підмета, бо називний відмінок іменників (займенників) є єдиним морфологічним засобом вираження цієї синтаксеми.

Окремий різновид порушень кореляції між функціями непередикатних компонентів становлять ті, що спостерігаються в реченнях, двовалентний предикат якості яких виражений прикметниками *вірний, вдячний, відданий*. Залежна від цих предикативних прикметників субстанціальна синтаксема із семантико-синтаксичною функцією об'єкта обмеження ґрунтується не на одній, а одночасно на двох семантичних функціях непередикатних аргументів власне-семантичної структури речення – на семантичних функціях об'єкта й адресата, що свідчить про синкретичний характер базової аргументної семантики. У формально-граматичній структурі речення ця синтаксема виконує функцію приписудкового другорядного члена (додатка), що виражає об'єктне значення, пор.: *Юнак вірний дівчині; Син вдячний батькові; Підлеглі віддані директорові*.

Двоскладні речення, сформовані одно- та двовалентними предикатами якості, розрізняються співвідношеннями їх семантичної і формально-граматичної структури. Для більшості речень з одновалентними предикатами якості характерний збіг їх власне-семантичної, семантико-синтаксичної та формально-граматичної структури, тобто симетричні відношення між трьома ярусами їх структури. Вони позначають спільну ситуацію, відображану одним предикатом якості і семантично пов'язаним з ним аргументом із значенням носія якісного стану, яким у семантико-синтаксичному ярусі речення відповідають предикатна синтаксема на позначення якісного стану і субстанціальна синтаксема з функцією суб'єкта якісної ознаки. У формально-граматичному ярусі речення предикатна синтаксема із значенням якісного стану виконує функцію іменного складеного присудка, а субстанціальна синтаксема із значенням суб'єкта якісної ознаки – функцію підмета.

Речення з двовалентними предикатами якості характеризуються здебільшого асиметрією співвідношень їх семантичної і формально-граматичної структури, яка виявляється не в кількісному складі компонентів цих ярусів, а у відсутності однозначного зв'язку між семантичними функціями непередикативних іменників власне-семантичної структури, семантико-синтаксичними функціями співвідносних з ними синтаксем та формально-синтаксичними функціями цих компонентів.

Список використаних джерел

1. Кавера Н.В. Особливості реалізації семантики якості предикатами в сучасній українській мові / Н.В. Кавера // Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 10: Проблеми граматики і лексикології української мови. – Київ, 2014. – Вип. 11. – С. 94–98.
2. Межов О.Г. Предикати якості в семантико-синтаксичній структурі простого речення / О.Г. Межов // Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского. Серия «Филология. Социальные коммуникации». – Симферополь, 2011. – Т. 24 (63), № 4, ч. 2. – С. 56–60.
3. Плющ М.Я. Синтаксична транспозиція відмінкових форм прикметника у предикативній позиції / М.Я. Плющ // Науковий часопис Національного педагогічного університету

імені М.П. Драгоманова. Сер. 10: Проблеми граматики і лексикології української мови. – К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2011. – Вип. 7. – С. 86–90.

4. Іваницька Н.Л. Двоскладне речення в українській мові / Н.Л. Іваницька. – К.: Вища школа, 1986. – 168 с.

5. Чейф У.Л. Значение и структура языка / У.Л. Чейф. – М.: Прогресс, 1975. – 482 с.

6. Арутюнова Н.Д. Предложение и его смысл / Н.Д. Арутюнова. – М.: Наука, 1976. – 383 с.

7. Богданов В.В. Семантико-синтаксическая организация предложения / В.В. Богданов. – Л.: Изд-во ЛГУ, 1977. – 204 с.

8. Гак В.Г. К проблеме синтаксической семантики: Семантическая интерпретация «глубинных» и «поверхностных» структур / В.Г. Гак // Инвариантные синтаксические значения и структура предложению. – М.: Наука, 1969. – С. 77–85.

9. Сусов И.П. Семантическая структура предложения / И.П. Сусов. – Тула: Тульский госпединститут им. Л.Н. Толстого, 1973. – 141 с.

10. Вихованець І.Р. Семантико-синтаксична структура речення / І.Р. Вихованець, Л.Г. Городенська, В.М. Русанівський. – К.: Наукова думка, 1983. – 219 с.

11. Іваницька Н.Л. Складений присудок як синтаксична структура / Н.Л. Іваницька // Синтаксис словосполучення і простого речення. – К.: Наукова думка, 1975. – С. 59–84.

CORRELATION OF THE SEMANTIC AND FORMAL-GRAMMATICAL STRUCTURE OF A SENTENCE WITH QUALITY PREDICATES

Valentyna A. Tymkova, Vinnytsia National Agrarian University (Ukraine). E-mail: tymkova_v@ukr.net

DOI: 10.32342/2523-4463-2018-2-16-27

Key words: *elementary simple sentence, two-component sentence, sentence structure, predicates of quality, valency, semantics of adjectives.*

The article deals with the correlation of the semantic and formal-grammatical structure of the sentence with the quality predicates. It has been noted that the description of the semantic and formal-grammatical structure of the sentence has been used at a different number of levels. Therefore, a two-tense sentence is treated as a unit with a multi-tiered organization: actually-semantic, semantic-syntactic, and formal-grammatical. However, the basic is the actual semantic tier, since it begins with forming the semantic structure of the sentence. In the basis of the semantic-syntactic structure of the elementary two-component sentence lies the semantically elementary sentence formed by the semantic valency of the predicate of quality. The semantic-syntactic tier occupies an intermediate, central place between the actual semantic and the formal-grammatical tiers. Achievements of modern semantic syntax make it possible to get deeper into the nature of two-tense sentences with predicates of quality. Semantically elementary sentence, formed by a one-valued predicate of quality, implements an elementary simple sentence, whose formal-grammatical structure is formed only by the main parts of the sentence.

Sentences with divalent predicates of quality in contrast to sentences with monovalent predicates of quality are characterized by asymmetry of the correlation of their semantic and formal-grammatical structure. The symmetrical correlation between these tiers is inherent in a relatively small part of such sentences. The asymmetry of the correlations of the semantic and formal-grammatical structure of sentences with the divalent predicates of quality manifests itself not in the quantitative composition of the components of these tiers, but in the absence of an unambiguous connection between the semantic functions of one or another component of the actual semantic structure, the semantic-syntactic functions of syntaxes correlated with them, and formally-syntactic functions of these components.

The nature of these differences depends on various factors, but the main ones are the semantics of predicative adjectives and the type of verb conjugation of an original compound sentence. At the level of the predicate component there are two types of discrepancies. The first occurs in sentences with verbal non-proper bonds associated with the object and two-valued predicate adjectives of any degree of quality, which are used with dependent nouns to denote the object of comparison. The second type of discrepancy is represented by sentences with divalent predicates of quality, expressed by adjectives of the highest and the highest stages of comparison, which are combined in the composition of a nominal condensed predicate with the verbal conjunction.

References

1. Arutiunova, N.D. *Predlozhenye y ego smysl* [Sentence and its meaning]. Moscow, Nauka Publ., 1976, 383 p.
2. Bohdanov, V.V. *Semantyko-syntaksycheskaia ohanyzatsiia predlozheniia* [Semantic-syntactic organization of the sentence]. Leningrad, Yzdatelstvo LHU Publ., 1977, 204 p.
3. Cheif, U.L. *Znachenye y struktura yazyka* [Meaning and structure of the language]. Moscow, Prohress Publ., 1975, 482 p.
4. Hak, V.H. *K probleme syntaksycheskoi semantyky: Semantycheskaia ynterpretatsiia „hlubynnykh” y „poverkhnostnykh” struktur* [To the problem of syntactic semantics: Semantic interpretation of “deep” and “superficial” structures]. *Ynvaryantnye syntaksycheskye znacheniia y struktura predlozheniia* [Invariant Syntactic Meanings and Sentence Structure]. Moscow, Nauka Publ., 1969, pp. 77-85.
5. Ivanytska, N.L. *Skladenyi prysudok yak syntaksychna struktura* [Composed predicate as a syntactic structure]. *Syntaksys slovospoluchennia i prostoho rechennia* [Syntax of phrase and simple sentence]. Kyiv, Naukova dumka Publ., 1975, pp. 59-84.
6. Ivanytska, N.L. *Dvoskladne rechennia v ukrainskii movi* [Two-fold sentences in the Ukrainian language]. Kyiv, Vyshcha shkola Publ., 1986, 168 p.
7. Kavera, N.V. *Osoblyvosti realizatsii semantyky yakosti predykatamy v suchasni ukrainskii movi* [Features of the implementation of semantics of quality by predicates in modern Ukrainian language]. *Naukovyi chasopys NPU imeni M.P. Drahomanova. Seriia 10: Problemy hramatyky i leksykohii ukrainskoi movy* [Scientific journal of NPU named after Dragomanov. Series 10: Problems of grammar and lexicology of the Ukrainian language], 2014, Issue 1, pp. 94-98.
8. Mezhev, O.H. *Predykaty yakosti v semantyko-syntaksychnii strukturi prostoho rechennia* [Predicates of quality in the semantic-syntactic structure of a simple sentence]. *Uchenye zapysky Tavrycheskoho natsionalnoho unyversyteta im. V.Y. Vernadskoho. Seryia “Fylolohiia. Sotsyalnye kommunykatsyy”* [Scientific notes of V.I. Vernadsky Taurida National University Series “Philology. Social communications”], 2011, vol. 24 (63), no. 4, part 2, pp. 56-60.
9. Pliushch, M.Y. (2011) *Syntaksychna transpozitsiia vidminkovykh form prykmetnyka u predykatyvni pozytsii* [Syntactic transposition of case forms of the adjective in a predictive position]. *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M.P. Drahomanova. Ser. 10: Problemy hramatyky i leksykohii ukrainskoi movy* [Scientific journal of the National Pedagogical Dragomanov University. Series 10: Problems of Grammar and Lexicology of the Ukrainian language], 2011, vol. 7, pp. 86-90.
10. Susov, Y.P. *Semantycheskaia struktura predlozheniia* [Semantic structure of the sentence]. Tula, Tulsky Gospedinstitut im. L.N. Tolstogo Publ., 1973, 141 p.
11. Vykhovanets, I.R., Horodenska, K.H., Rusanivskyi, V.M. *Semantyko-syntaksychna struktura rechennia* [Semantic-syntactic structure of the sentence]. Kyiv, Naukova dumka Publ., 1983, 219 p.

Одержано 21.09.2018.